

سه گام ازدها

علی باقریان
فصل پنجم
سید عباس موسوی ازده

بخش اول شاید در این ستون تکرار بعضی اسم ها و تأکید بر روی آن ها برایتان سؤال برانگیز بوده باشد. شاید هم از سرکنجکاوی به یکی -دوتا اثر از نویسنده هایی که اسم برده ام سر زده باشید و توفق آن ها را کلیدی برای کیستی و چیستی این نویسنده ها دانسته باشید. حتم دارم که همینگوی از آن دست کسانی است که بسیار شما را گنج می کند. آدمی با چنان سایه ای بزرگ در جهان ادبیات و آثاری که بیشتر متن هایی بیش از حد ساده و بی سروتبه به نظر می رسند. تا متن هایی استخوان دار در میان دنیایی تعریف و تمجید. بگذارد در مجالی دیگر بخشی از نوشته های همینگوی را تجزیه و تحلیل کنیم و در اینجا به چیزی دیگر بپردازیم. اینکه نویسنده ای چنان تأثیرگذار و تا این اندازه مشهور چطور مهارتش در نوشتن را صیقل می داده.

سه تمرین ویژه از همینگوی احتمالا به شما هم کمک کند تا دیدگاهی وسیع تر و شفاف تر به هنر نویسندگی پیدا کنید. مخصوصا که این تمرین ها از کسی است که استخوان و گوشت تنش را برای ادبیات خرج کرده است. بگذارد. قبل از اینکه به سراغ سه گام همینگوی برویم. کارمان را با یک مقدمه مهم شروع کنیم. اول از همه اینکه همینگوی نویسنده ای نبود که پای ماشین تحریرش بنشیند یا کاغذ هایش را روی یک میز چوبی پهن کند و بیفتد به جان آن ها. همینگوی به طرز شهودی و شفافیی از همان ابتدای کار می دانست که برای نویسنده شدن چه چیزهایی لازم است. یک تجربه زیستی؛ دو. تکنیک نوشتن (یعنی رسیدن به یک اثر تراش خورده و استخوان دار که قادر است واقعیت را و تجربه های انسانی را به خوبی منعکس کند). برای همین است که به شکل دیوانه واری داوطلبانه راهی جنگ می شود تا تجربه زیستی اش را بیشتر کند. یعنی او. به جای اینکه در انتظار الهام ذهنی و فرود کلمات بماند. کارش را با ورود به جهان انسانی آغاز کرده است.

همینگوی کسی است که در ۱۹۱۷. وقتی هجده سال بیشتر نداشت. وارد فضای مرعوبکننده جنگ جهانی اول می شود. ابتدا. به این خاطر که چشمش در مشّت زنی آسیب دیده بود. او را در معاینه پزشکی رد می کنند. اما سماجت همینگوی درنهایت جواب می دهد و شش ماه بعد صلیب سرخ آمریکا او را می پذیرد. در نقش راننده آمبولانس راهی ایتالیا می شود. در جبهه جنگ. در سنگر. یک گلوله توپ زیر پای همینگوی منفجر می شود و او را به شدت زخمی می کند. دوستانش کشته می شوند. یکی از سربازانی هم که در نزدیکی او بوده هر دو پایش قطع می شود. همینگوی. وقتی به هوش می آید. رفیق بریده پایش را کول می کند و بیرون می زند. اما. به محض اینکه از سنگر بیرون می آید نورافکنی کورشان می کند و مسلسلای که نمی بینند به رگبار می بنددشان. دو گلوله پای همینگوی را سوراخ می کنند. سربازی که باهایش را از دست داده از روی دوش او می افتد و درنهایت جان می دهد. چند ساعت بعد. همینگوی را. در آستانه مرگ و نیمه جان. به بیمارستان می رسانند. درحالی که بیش از صد ترکش بدنش را آیکش کرده اند.

این واقعه جنگ را برای همینگوی جوان خلاصه می کند. چون او. به ناچار. چند ماه در یکی از بیمارستان های میلان بستری می ماند و زمانی که مرخص می شود جنگ تمام شده است. البته زخم های همینگوی تمام نمی شوند و تا آخر عمر آزارش می دهند. جنگ. شکار. مسابقات مشّت زنی و نمایش های پرهیجان گاوبارزی توانستند مغز خام همینگوی جوان را پر از تجربه زیسته کنند و برای او کوله باری فراهم بیاورند بر ویریمان. ملو از مایه و سوزه برای وحشیانه نوشتن و نوشتن. با احترام تمام به تفنگ کشی دولّول همینگوی. مخصوصا آن لحظه که دو گلوله را هم زمان شلیک کرد.

صاحب‌خبر

پژوهشگر صنعت نشر:

بی توجهی به هوش مصنوعی به ورشکستگی می انجامد

عبدالحسین آذرنگ، پژوهشگر صنعت نشر، به عنوان یکی از سخنرانان نشست «هوش مصنوعی و فرهنگ کتاب خوانی»، با اشاره به اهمیت هوش مصنوعی در صنعت نشر، گفت: «هوش مصنوعی، به زودی، انقلاب و تغییری بزرگ در حوزه انتشار کتاب ایجاد خواهد کرد.»

وی تأکید کرد: «ایجاد تغییر در ماهیت حوزه نویسندگی، ترجمه و نشر کتاب، با ورود فناوری هوش مصنوعی، قطعی و غیرقابل انکار خواهد بود، به همین دلیل، من، در نامه ای به اتحادیه ناشران، نسبت به عقب افتادن از موج این تغییرات هشدار داده ام و تأکید کرده ام که در صورت بی توجهی به فناوری هوش مصنوعی یا ورشکستگی بزرگی در حوزه انتشارات مواجه خواهیم بود.»

آذرنگ ادامه داد: «در جهان، از پیدایش خط، صنعت چاپ، کامپیوتر و هوش مصنوعی به عنوان چهار انقلاب بزرگ در زندگی بشر یاد می شود که متأسفانه کشور ما، به جز در انقلاب خط که در حوزه تمدنی ما بسیار ریشه دار است، به همراه بسیاری از کشورهای جهان سوم در سایر انقلاب ها نقشی نداشته و صرفاً مصرف کننده ایم.»

این نویسنده و پژوهشگر، با بیان اینکه موج فناوری و هوش مصنوعی به تغییر ماهیت بازیگران حوزه نشر و تولید کتاب منجر خواهد شد، گفت: «ممکن است، در آینده نزدیک و با تولید و ترجمه انبوه آثار توسط هوش مصنوعی، شاهد تغییر ماهیت مترجمان به ناظران حوزه ترجمه شویم که این امر دور از ذهن نیست.»

آذرنگ محصولات و ابزارهای فناورانه مبتنی بر هوش مصنوعی مثل نرم افزارهای کتاب خوانی، کتاب های صوتی و کتاب های الکترونیکی را نمونه هایی از تغییر ماهیت سنتی انتشارات و کتاب دانست.

علی باقریان
لب موبدان^{۱۱} خشک و رخساره تر
زوان^{۱۲} پر ز گفتاژ یک بادگر^{۱۳}
که گر بودنی^{۱۴} بازگویم راست
به جان است پیکار^{۱۵} و جان بی بهاست

و گر نشنود بودنی ها دُزست^{۱۶}
بباید همیدون^{۱۷} بر جان دست شُست
سه روز اندر آن کار شد روزگار^{۱۸}
سُخن کس نیارست^{۱۹} کرد آشکار

- موبدان: عالمان دین، اخترشناسان، خواب گزاران. ۲- زوان: زبان. ۳- یک بادگر: با یکدیگر.
- بودنی: پیشامد، سرنوشت. ۵- اینکه آن را که پیش خواهد آمد رک و پوست کنده بازگویم مانند بازی و جنگ با جان است [که به از دست رفتن آن خواهد انجامید]؛ و جان بسیار ارزشمند است.
- دُزست: تمام و کمال. ۷- همیدون: همچنین. ۸- در آن کار، سه روز صرف شد. ۹- نیارست: توانست. ۱۰- نماینده راه: راهنما.

گپ وگفتی با ناشران مشهدی حاضر در سی وششمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

بازار کتاب‌های دینی و مقاومت همچنان رونق دارد

از دیگر پرفروش های ما هستند. کتاب تقریفی «آخرین فرصت» هم، که روایت زندگی شهید علی کسایی به روایت همسرش است. در شش ماه گذشته جزو پرفروش ها بوده و اینجا هم عرضه می شود و استقبال خیلی خوبی از آن شده. در کنار این ها، از کتاب های قرآن و ادعیه نباید بگذریم. مخاطبان بسیاری مراجعه می کنند به اینجا برای تهیه آن ها. کتاب های داستانی زندگی امامان برای کودک و نوجوان هم مخاطب و درخواست زیادی دارد.

سیدمحسن میرزاده، مسئول امور نمایشگاه های حوزه خراسان رضوی:

انتشارات حوزه علمیه سه دسته مخاطب دارد ما چند سالی است که از حوزه علمیه خراسان در این نمایشگاه شرکت می کنیم. تقریباً تا سال ۹۹ که ما در این نمایشگاه نبودیم. آثار ما هم در این نمایشگاه عرضه نشده بود. از سالی که در این نمایشگاه حضور پیدا کرده ایم، خیلی از علاقه مندان به حوزه علوم معارف اسلامی، آثار ما را که مشاهده کرده اند، جایش را در نمایشگاه خالی دیده و درواقع از آن ها استقبال کرده اند. حوزه علمیه خراسان اولین بار با یک نگاه تخصصی به مسائل جدید پرداخته: حوزه فقه پزشکی، فقه الاقتصاد، مباحث اجتماعی، مباحث فقه حکومتی و سایر مباحث موردنیاز روز جامعه که مورد استقبال واقع شده اند.

آثاری که در انتشارات حوزه علمیه خراسان چاپ می شوند سه نوع مخاطب دارند: مخاطب اول جامعه حوزوی است. ما درس نامه ها و کتاب های درسی و کمک درسی حوزه را چاپ می کنیم یا کتاب های تخصصی دینی که برای طلاب یا استادان حوزه علمیه خراسان یا -به طور کلی- برای حوزه نیاز است. مخاطب دوم ما جامعه اسلامی است، در حوزه مباحث اجتماعی، مسائل تربیتی، اقتصاد خانواده، آشنایی با احکام دینی خانواده، و مباحثی که از منظر دین موردنیاز عامه و جامعه است. مخاطب سوم نظام اسلامی است. ما در حوزه فقه حکومتی، مبانی حکمرانی دینی، مرجعیت شریایی و مباحثی که در حوزه ولایت فقیه است کتاب داریم. مخاطبان ما از همه گروه هستند. در کنار این ها، مایک سری کتاب

از دیگر پرفروش های ما هستند. کتاب تقریفی «آخرین فرصت» هم، که روایت زندگی شهید علی کسایی به روایت همسرش است. در شش ماه گذشته جزو پرفروش ها بوده و اینجا هم عرضه می شود و استقبال خیلی خوبی از آن شده. در کنار این ها، از کتاب های قرآن و ادعیه نباید بگذریم. مخاطبان بسیاری مراجعه می کنند به اینجا برای تهیه آن ها. کتاب های داستانی زندگی امامان برای کودک و نوجوان هم مخاطب و درخواست زیادی دارد.

علیس قدسی، مدیر نشرهای «تگ» و «سپیده باوران»:

اینجا مرکز تجمع اصحاب فرهنگ است من پس از پنج سال غیبت آمدم؛ یعنی از سال ۹۸ دیگر شرکت نکرده بودم. خلوتی نمایشگاه خیلی غافل گیرم کرد. حتی روزهای پنجشنبه و جمعه هم خلوت بودیم. خود من میلیون ها تومان هزینه حمل داده ام که احتمالاً باید اغلب این موجودی را دوباره برگردانم. مشهد، این، عملاً حضور در نمایشگاه را بدون صرفه می کند، به ویژه که برای ناشران دیگر شهرها رنج سفر هم هست. یعنی شما، اگر در بهترین هتل هم اقامت داشته باشی، آخرش، وقتی که سبک زندگی ات تغییر می کند، بعد از چند روز، دیگر آذیت می شوی و آرزوی برگشت به وطن خود را داری.

درباره مزیت های حضور در نمایشگاه، اصل داستانی که باید به عنوان مزیت ببینیمش این است که اینجا تنها فضایی است که در طول سال مطمئن هستم می توانم بسیاری از رفقای هم صنف و دوستانم را که علاقه مشترک داریم ببینم؛ یعنی اینجا مرکز تجمع اصحاب فرهنگ است. حتی کسانی که نویسنده و مترجم نیستند، ولی به معنای واقعی کلمه فرهنگی اند معمولاً قید رجوع به نمایشگاه را نمی زنند. جز سال های اخیر که نمایشگاه کم رونق تر شده، بنا به دلایلی که اینجا مجال گفتنش نیست. امسال، ما، مجموعاً، با ۷۵ عنوان کتاب آمده ایم که حدود هشت- نه تا آن ها تازه اند. از گذشته، بسیاری ما را با کتاب های حوزه شعر امروز

علی باقریان
لب موبدان^{۱۱} خشک و رخساره تر
زوان^{۱۲} پر ز گفتاژ یک بادگر^{۱۳}
که گر بودنی^{۱۴} بازگویم راست
به جان است پیکار^{۱۵} و جان بی بهاست

و گر نشنود بودنی ها دُزست^{۱۶}
بباید همیدون^{۱۷} بر جان دست شُست
سه روز اندر آن کار شد روزگار^{۱۸}
سُخن کس نیارست^{۱۹} کرد آشکار

- موبدان: عالمان دین، اخترشناسان، خواب گزاران. ۲- زوان: زبان. ۳- یک بادگر: با یکدیگر.
- بودنی: پیشامد، سرنوشت. ۵- اینکه آن را که پیش خواهد آمد رک و پوست کنده بازگویم مانند بازی و جنگ با جان است [که به از دست رفتن آن خواهد انجامید]؛ و جان بسیار ارزشمند است.
- دُزست: تمام و کمال. ۷- همیدون: همچنین. ۸- در آن کار، سه روز صرف شد. ۹- نیارست: توانست. ۱۰- نماینده راه: راهنما.

نگرفته و رسم الخط ایشان نیز حفظ شده و تنها در اندک موارد ضروری، درحد اصلاح حروف ربط و برخی اشکالات جزئی، متن ایشان اصلاح شده است.

گفتنی است عزیزا... جوینی (۱۳۰۴-۱۳۹۱)، استاد فقید زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، آثار متعددی از جمله «خلاصه خمسه حکیم نظامی گنجوی» (۱۳۴۷)، «نبرد اندیشه ها در حماسه رستم و اسفندیار (از دست نویس موزه لنینگراد)»، «فرهنگ مصادراللغة» (۱۳۷۷)، «نهیج البلاغه با ترجمه فارسی قرن پنجم و ششم» (۱۳۷۷) و «فرهنگ مجموعه الفرس» (۱۳۷۸) در مجموعه انتشارات این دانشگاه منتشر کرد. دست نویس «شاهنامه» فردوسی در کتابخانه موزه فلورانس (به شماره Ms. Cl. III، ۲۴) با تاریخ مجرم سال ۶۱۴ هجری قمری، قدیمی ترین دست نویس «شاهنامه» است که در سال ۱۹۷۸ میلادی شناسایی شد و شامل تنها نیمی از متن اثر است.

انتشار جلد آخر تصحیح «شاهنامه» نسخه فلورانس پس از ۱۲ سال تصحیح عزیزا... جوینی از «شاهنامه» کامل شد

به گزارش و مقایله آن ها با چاپ های موجود 'شاهنامه' و دیگر دست نویس های پرداخند و، در نهایت، نشر هر بخش را به ابتدای آن بخش می افزودند. متأسفانه، پس از شرح بخش پایانی، فرصت نیافتند تا برگرداندن ابیات این بخش به نثر را تکمیل کنند و تنها حدود یک سوم ابیات بخش پایانی به نثر برگردانده شده است. این نثر ناتمام، مانند مجلدات دیگر، در این مجلد نیز پیش از متن اصلی آمده است. باید گفت هنگام نمونه خوانی در دست نوشته های استاد دخل و تصرف چشمگیر صورت

است. براساس همین دست نوشته ها، مجلد آخر این کتاب، با همکاری علی عشایری و نظارت مصطفی موسوی، استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران، به ناگزیر از سری انتشارات دانشگاه تهران منتشر شده است. در بخشی از مقدمه جلد آخر شاهنامه فلورانس چنین آمده است: «درباره انتشار بخش پایانی از روی دست نوشته های دکتر عزیزا... جوینی، باید گفت روش کار کلی استاد در تصحیح و شرح ابیات دست نویس فلورانس چنان بوده که ابتدا تمامی ابیات در دست نوشته های استاد می آوردند و پس از آن بخش بخش

مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران آخرین مجلد از «شاهنامه» دست نویس موزه فلورانس را با تصحیح عزیزا... جوینی منتشر کرد. آخرین مجلد از «شاهنامه» دست نویس موزه فلورانس با تصحیح و شرح عزیزا... جوینی، استاد درگذشته دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، بعد از دوازده سال منتشر و در سی وششمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران عرضه شده است.

نخستین جلد «شاهنامه» فلورانس با گزارش ابیات در سال ۱۳۷۳ انتشار یافت و به تدریج، تا سال ۱۳۹۱، هفت جلد این اثر با شرح و نظارت عزیزا... جوینی در انتشارات دانشگاه تهران چاپ و منتشر شد. پس از درگذشت جوینی در سال ۱۳۹۱، کیومرث جوینی، فرزند او، دست نوشته هایی از پدر را که شامل تصحیح و شرح ابیات بخش پایانی دست نویس مذکور بود به انتشارات دانشگاه تحویل داد و مشخص شد که جوینی قسمت پایانی کار را نیز تقریباً به اتمام رسانده بوده

تازه‌ها